

Vlaams
Parlement

vergadering **C72 – ECO13**
zittingsjaar 2013-2014

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Economisch
Overheidsinstrumentarium, Innovatie, Wetenschapsbeleid,
Werk en Sociale Economie

van 5 december 2013

INHOUD

Interpellatie van mevrouw Sabine Poleyn tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de rol van Wetenschapsbeleid bij het opzetten van één sterke mediacampagne voor technische opleidingen - 32 (2013-2014)	3
Interpellatie van mevrouw Sabine Poleyn tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over het ontbreken van de Technologie Olympiade in het nieuwe convenant tussen de Vlaamse Gemeenschap en de Vlaamse Olympiades 2013-2018 - 47 (2013-2014)	8
Vraag om uitleg van de heer Sas van Rouveroj tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de hervorming van de strategische adviesraden en meer specifiek de hervorming van de Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie (VRWI) - 362 (2013-2014)	10
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Deckx tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de dotatie van de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) - 411 (2013-2014)	15
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Deckx tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de handelwijze van het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen (FWO) met betrekking tot het stimuleren van wetenschappelijk onderzoek - 423 (2013-2014)	17

■

Waarnemend voorzitter: de heer Matthias Diependaele

Interpellatie van mevrouw Sabine Poleyn tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de rol van Wetenschapsbeleid bij het opzetten van één sterke mediacampagne voor technische opleidingen

- 32 (2013-2014)

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Voorzitter, minister, collega's, bedrijven schreeuwen om technisch opgeleide werknemers. Technisch geschoolde zelfstandigen hebben vaak veel werk en verdienen goed. Dat is niets nieuws voor u in deze commissie. Nochtans hebben deze opleidingen te kampen met een slecht imago en kiezen de voorbije decennia opvallend weinig jongeren hiervoor.

In het hoger onderwijs lijkt de voorbije twee jaar een kentering ingezet, maar helemaal nog niet in het secundair onderwijs, spijtig genoeg. "De hervorming van het secundair onderwijs dreigt het watervalstelsel niet tegen te gaan. Hét knelpunt is de perceptie van technische opleidingen en beroepen in de maatschappij. Daar moet iets aan gedaan worden." Zo kopte een krant recent. Daarom dat het STEM-actieplan (Science, Technology, Engineering and Mathematics) dat de Vlaamse Regering in januari 2012 indiende een apart horizontaal hoofdstuk wijdde aan de nood aan communicatie en perceptie. Minister, bij de lancering van de prioriteiten van het STEM-platform in september laatstleden, anderhalf jaar na het actieplan, somde u op een persconferentie naast het gezamenlijke document van de regering en het STEM-platform, de klassieke initiatieven vanuit wetenschapsbeleid op, volgens mij ietwat los van het gezamenlijke document van de regering, zonder aan te geven op welke manier dit op elkaar werd afgestemd. Er werd toen niet zo duidelijk aangegeven dat het op elkaar werd afgestemd.

Als minister van Wetenschapsbeleid en Media speelt u nochtans een cruciale rol in deze communicatie. Er is een budget voor wetenschapscommunicatie. In 2011 bent u gestart met een communicatiestrategie voor wetenschap, technologie, creativiteit en innovatie. Toen ik u daarover bevroeg in 2011, bevestigde u me dat een deel van de doelstelling was om de STEM-beroepen aantrekkelijker voor te stellen. Er kwam een campagne in 2012, 'Richting Morgen', die wat mij betreft niet zo sterk overkwam maar toch een flink budget vroeg. Omdat deze campagne in het veld vrijwel onopgemerkt voorbijging, voelden heel wat mensen zich aangesproken om zelf de handen in elkaar te slaan en samen middelen te zoeken, zeker mensen die met techniek en technologie in het secundair onderwijs bezig zijn. Zo kwamen er twee campagnes. Vanuit de regionale technologische centra (RTC's) was er een campagne 'Techniek is sjiek', een concrete affichecampagne in twee provincies. Daarnaast betaalden de technische secundaire scholen, de vrije technische instituten (VTI's) en de koninklijke technische atheneum (KTA's), en bedrijven uit eigen zak een mediacampagne bestaande uit affiches, stickers en een spotje op radio en tv, getiteld 'Toch wel technisch'. Die twee campagnes liepen ongeveer tegelijkertijd dit voorjaar, wat inderdaad de ideale periode is om te informeren over schoolkeuzes. Op zich is het spijtig dat die naast elkaar liepen.

De bedoeling van het STEM-actieplan van de Vlaamse Regering was om de krachten en de middelen te bundelen. Dus had ik verwacht dat dit werkjaar deze drie campagnes vanuit Vlaanderen zouden worden gebundeld en eigenlijk tot een slagkrachtige campagne zouden komen, die benadrukt dat je positief kunt kiezen voor technische beroepen.

Nu blijkt in antwoord op mijn schriftelijke vraag van 6 september 2013 dat u vanuit Wetenschapsbeleid dit najaar opnieuw een campagne plant als vervolg op de vorige. Mijn vraag is al een maand oud en ondertussen is de campagne een tweetal weken gelanceerd rond de Wetenschapsdag van 24 november. Ik heb echter geen afstemming gemerkt met de andere

campagnes. Dat is heel spijtig en volgens mij een gemiste kans. De evaluatie van deze campagne moet nog komen op het einde van het jaar. Daar kunnen we dus nog niet veel over zeggen.

Minister, welke initiatieven hebt u genomen om het STEM-actieplan, luik communicatie, uit te voeren? Hebt u een initiatief genomen om samen te zitten met de inrichters van de twee andere campagnes, namelijk RTC Vlaanderen en met de inrichters van de campagne 'Toch wel technisch' om te bekijken welke samenwerking en afstemming er zou kunnen komen? Zo niet, waarom hebt u daar niet mee samengezeten? Bent u bereid dit te doen zodat in 2015 een sterke campagne voor technische opleidingen voor de doelgroep secundair onderwijs opgezet kan worden? Hoeveel heeft de campagne 'Richting Morgen' gekost? Welk budget wordt hier volgend jaar voor uitgetrokken? Bent u bereid dit budget in te zetten voor een dergelijke gezamenlijke campagne? Ik benadruk dat wel degelijk. Ik wil niet dat er nog meer boodschappen tegelijkertijd samen moeten worden vertaald. Dat maakt het moeilijker om de boodschap te communiceren. De focus ligt volgens mij op technische opleidingen, secundair onderwijs, omdat vooral hier nog het maatschappelijke knelpunt ligt.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Minister, een tijdje geleden hebben wij hierover al van gedachten kunnen wisselen naar aanleiding van de adviezen van het STEM-platform. U weet dat we daar bekommerd om zijn. Ik wil dus aansluiten bij de vragen die mevrouw Poleyn hier naar voren brengt. Ik kijk uit naar het antwoord. Ik denk dat u daar twee maanden geleden al grotendeels uw visie over hebt uiteengezet.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Ik ben een beetje verbaasd door sommige opmerkingen van mevrouw Poleyn en over de duiding die erbij komt.

Mevrouw Poleyn, op de persconferentie heeft iedere minister de kans gekregen om aan te geven op welke manier hij of zij zal omgaan met de aanbevelingen van het STEM-platform. Ik heb dat ook gedaan. Ik heb geprobeerd dat zo uitvoerig mogelijk te doen om aan te geven op welke manier wij met de aanbevelingen van het STEM-platform verder gaan werken. Die aanbevelingen lagen op verschillende niveaus. Dat was de toelichting. Dat was wel degelijk zo gecoördineerd en afgesproken in de Vlaamse Regering. Ik weet niet waarom u daar op een andere manier tegenaan kijkt.

Ik wil meteen even doorgaan op de campagne Richting Morgen. Die vloeit voort uit een actieplan wetenschapscommunicatie dat we twee jaar geleden in de Vlaamse Regering hebben goedgekeurd. De campagne Richting Morgen gaat op basis van het actieplan. Ze is breder dan alleen het promoveren van de STEM-richtingen: ze heeft tot doel het imago van wetenschap, technologie, creativiteit en innovatie in Vlaanderen te verbeteren. Dat was ook het doel van het actieplan Wetenschapscommunicatie. En dat is breder dan alleen maar jongeren stimuleren naar technische en wetenschappelijke richtingen. Jongeren stimuleren naar technische en wetenschappelijke richtingen is heel belangrijk en is ook een belangrijk onderdeel van die campagne Wetenschapscommunicatie.

Eind 2012 werd de campagne Richting Morgen gelanceerd. In november 2013 is er inderdaad een vervolgcampagne opgestart, gericht naar een breder publiek. Naast tv, radio en print, werd er ook sterk ingezet op de sociale media Facebook en Twitter. Er zijn ook vier nieuwe, jonge rolmodellen gekozen, twee mannen en twee vrouwen, die een uitgesproken STEM-profiel hebben. We proberen die doelstellingen heel duidelijk naar voren te brengen.

Er is een computerwetenschapper en ICT-ondernemer, die een monitoringsinstrument voor sociale media heeft ontwikkeld. Er is een bio-ingenieur die professioneel bezig is met de moleculen van cacaobonen en die dus ook chocolade ontwikkelt. Dan is er een productontwikkelaar die een microchirurgisch instrument heeft ontwikkeld, Neurobi, een

combinatie van een pincet en een schaar, en daarvoor de James Dyson Award kreeg, een nationale designwedstrijd. Dan is er ook een Vlaamse onderzoeker die aan de University of California in Berkeley werkt aan haar doctoraat. Met het onderzoek naar materialen die CO₂ kunnen filteren uit uitlaatgassen, wil ze bijdragen tot de ontwikkeling van technologieën die de uitstoot van broeikasgassen kunnen verminderen.

We hebben gekozen voor die rolmodellen, die de STEM-opleidingen uitdragen en die op een jonge, aantrekkelijke manier konden vertalen. We moeten altijd proberen de richting te vertalen in een engagerend beroep of missie waarin jongeren zich kunnen inschrijven. Daarom hebben we met die filosofie die vier jongeren gekozen.

Mevrouw Poleyn, ik ben verbaasd dat u zegt dat de Richting Morgen-campagne niet wordt gedragen. Voor we daarmee zijn gestart, na de goedkeuring van het plan Wetenschapscommunicatie, hebben we uitdrukkelijk met alle actoren samengezeten. We hebben hun allemaal gevraagd om de campagne mee uit te dragen. Ze doen dat ook allemaal. Zoiets moet natuurlijk groeien. Het eerste jaar gebeurde dat wat aarzelend, maar iedereen snapt steeds beter dat we de impact maar kunnen vergroten als iedereen hetzelfde herhaalt. Dat was een van de conclusies die uit de audit is gekomen, die we in het begin van de legislatuur hebben besproken.

Heel veel initiatieven zijn goed en mooi, maar doordat ze zo versplinterd zijn, hebben we geen impact gegenereerd. Maar ik weet dat u daar ook van overtuigd bent, mevrouw Poleyn. Daarom hebben we er heel hard aan gewerkt. Meer nog, het STEM-platform heeft ook gezegd dat ze zich verder willen inschrijven in de Richting Morgen-campagne, en de nadruk willen leggen op de STEM-richtingen. Dat juich ik zeker toe. Ze willen de koepel van de Richting Morgen-campagne gebruiken omdat ze die goed vinden. Ik heb hierover al gepraat met de voorzitter van het STEM-platform. We hebben onderzocht of we de initiatieven die lopen of die we financieren, nog beter kunnen afstemmen op de aanbevelingen van het STEM-platform. Daarover zijn er duidelijke werkafspraken gemaakt.

Vanuit het wetenschapscommunicatiebeleid wordt er verder ingezet op de technische en wetenschappelijke studierichtingen. Ik wil hier verwijzen naar initiatieven die we financieren of waarvoor we een beheersovereenkomst hebben. Daar hebben we ook de STEM-richtingen als prioriteit naar voren geschoven. Ik verwijs naar de expertiscellen wetenschapscommunicatie van de associaties, die dat ook als prioriteit meenemen naar de beheersovereenkomst die we finaliseren met Flanders Technology International (FTI), en naar de subsidieovereenkomst van de RVO-Society (Roger Van Overstraeten Society). We nemen dat elke keer mee, volledig in lijn met de aanbevelingen van het STEM-platform. Er is nu een goede dialoog met het STEM-platform om uit te zoeken welke nieuwe initiatieven ze wenselijk achten, waar wij een steuntje in de rug kunnen geven.

We leven in een vrij land. Er zijn ook andere initiatieven die groeien vanuit de basis. ‘Techniek is sjiek’ van de RTC’s is een heel mooi initiatief. Er is ook gezocht naar samenwerking tussen de Richting Morgen-campagne als koepel en het initiatief ‘Techniek is sjiek’. Dat zie je aan de website. Er zijn activiteiten van het wetenschapscommunicatiebeleid. Ook de Dag van de Wetenschap is ingekapseld in de Richting Morgen-campagne. We hebben ook de TechniekClubs van Technopolis en de Arteveldehogeschool. We hebben de Vlaamse Technologie Olympiade, waarmee we het voorbije jaar hebben geprobeerd de rolmodellen van jonge mensen die meedoen aan internationale wedstrijden, naar voren te schuiven. Al twee jaar op rij heb ik het initiatief genomen om de laureaten samen te brengen op een prestigieuze locatie om daar de nodige ruchtbaarheid aan te geven. Dat zit allemaal op dezelfde lijn.

Dan zijn er nog een aantal andere events die door andere initiatieven genomen zijn, maar waarbij men steeds aanklapt bij de campagne Richting Morgen: kinderuniversiteit, I love IT, Technogrieten, Eurekas, MyMachine. In twee ‘Toch wel technisch’-tv-spots werd ook heel duidelijk het logo van de koepel Richting Morgen meegenomen.

Voor de vervolgcampagnes ‘Toch wel technisch’ van de onderwijsverstrekkers, het Vlaams Verbond voor het Katholiek Secundair Onderwijs (VVKSO) en het Onderwijssecretariaat van de Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap (OVSG) en het GO!, heeft het departement ook contact opgenomen met het communicatiebureau Magenta en met de initiatiefnemer. Ook daar werd heel wat materiaal aangeleverd en werd gezocht naar een manier om elkaar te versterken vanuit de campagne Richting Morgen. We hebben ook via de communicatiekanalen van Richting Morgen de campagnes ‘Toch wel technisch’ en ‘Techniek is sjiek’ mee opgenomen om zo te proberen om ze nog een extra verspreiding te geven.

Daarnaast is er ook actief overleg met de STEM-werkgroep en met de RTC's. Ik meen dus dat we maximaal ons best doen, maar er zijn altijd twee waarden die we in evenwicht moeten brengen. Aan de ene kant mogen we het initiatief dat van onderuit groeit, niet dirigistisch benaderen. We mogen niet proberen om het in een keurslijf te dwingen, want het is fantastisch dat er dingen van onderuit groeien. Aan de andere kant proberen we om er maximaal voor te zorgen dat iedereen de impact van elkaar vergroot door de koepel Richting Morgen, waar we nu toch al een paar jaar aan werken, mee te nemen. We proberen dat te doen via het stimuleren van de vrijheid van initiatief en door niet-dirigistisch te reageren, maar door er tegelijkertijd ook voor te zorgen dat alle initiatieven die worden genomen, elkaar versterken binnen de grote koepelbenadering.

U vraagt of we nog verder dingen kunnen doen in 2015. Ik sta daar zeker voor open. Dat hebben we ook duidelijk gemaakt aan de verschillende partners. In functie van timing en budget staan we daar zeker voor open.

De campagne Richting Morgen is een brede imagocampagne. Dit betekent dat ze tot doel heeft om de attitude en mentaliteit in de brede samenleving te wijzigen. De impact ervan zal vergroten, afhankelijk van hoelang we ze kunnen volhouden, naargelang de termijn. We hebben een eerste campagne en mediagolf uitgevoerd in 2012 en een tweede in 2013. In 2012 werd niet alleen een campagne uitgerold, maar diende er ook voorbereidend werk te gebeuren inzake een marketing- en communicatieplan. Daarin werden ook een strategie, de creatie en de productie van het logo en de diverse advertenties meegenomen. In 2012 was er nogal wat opbouwwerk. De realisatie van dit overkoepelende marketing- en communicatieplan had een prijskaartje van in totaal 225.000 euro. Het totale budget van het mediaplan, met de aankoop van de mediaruimte op de radio en in de bladen samen, bedroeg 429.000 euro.

In 2013 moesten we het basiswerk natuurlijk niet meer overdoen, en daarom bedraagt de campagne Richting Morgen 150.000 euro voor de realisatie van het communicatiemateriaal – dat zijn de advertenties, de tv-spots, de radiosspots en dergelijke – en 290.000 euro voor de mediaruimte. In het voorjaar 2014 wordt een beperkte campagne voorbereid waarvoor enkel in middelen voorzien is om mediaruimte aan te kopen. We kunnen immers verder werken met het materiaal dat nu is gemaakt.

We doen maximaal ons best opdat alle partners elkaar versterken. We hebben een goed overleg met het STEM-platform om ook daar de doelstellingen mee te versterken. En we hebben er heel duidelijk voor geopteerd om de focus te leggen op jongeren, op jonge wetenschappers. We hebben de mediakeuze volledig afgestemd op deze doelgroep.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Voorzitter, minister, ik dank u voor het antwoord. Ik heb twee bedenkingen.

U neemt vanuit het domein wetenschapsbeleid, en eigenlijk ook vanuit het actieplan Wetenschapscommunicatie, heel wat initiatieven die lovenswaardig en heel positief zijn. U hebt ze ook opgesomd, toen met de persconferentie – ietwat los van elkaar, maar goed –, en in antwoord op een vraag van de heer Van Den Heuvel. (*Opmerkingen van minister Ingrid Lieten*)

Goed, dat is niet belangrijk.

In de campagnes is de pijl Richting Morgen als label dat terugkomt op alle initiatieven die er iets mee te maken hebben, heel goed. Het is iets dat nog moet groeien. U hebt gelijk dat het herkenbaarheid creëert, dat mensen zo zien dat het iets is dat past binnen hetzelfde verhaal.

Waar ik het specifiek over heb, is niet het label Richting Morgen en de gele pijl, maar wel het beeld. *(Mevrouw Sabine Poleyn illustreert dit met affiches van diverse campagnes)*

Het zal binnenkort twee jaar zijn dat er drie verschillende affiches, drie verschillende beelden worden gebruikt. Twee hebben dezelfde doelstelling, namelijk ‘Toch wel technisch’ en ‘Techniek is sjiek’. De derde is net doordat het beeld zo breed moet zijn, niet zo duidelijk. Dat is mijn kritiek op de communicatie. Ik hoop dat straks in de evaluatie, in de audit van deze campagne, effectief zal worden bekeken of dit beeld impact heeft. We kunnen natuurlijk niet meten of het gedrag van de mensen veranderd is, maar wel of het beeld communicatief impact heeft.

Het probleem ontstond toen er twee actieplannen naast elkaar werden gelanceerd, enerzijds het STEM-actieplan met een heel nobele doelstelling om jongeren te stimuleren om voor technische beroepen te kiezen zonder budget, maar wel met een onderdeel communicatie, en anderzijds, in opvolging van het beleid van de voorbije jaren, het actieplan wetenschapscommunicatie, met ook een onderdeel communicatie, veel breder, met budget. Die zijn in tegenspraak.

Neem nu de campagne ‘Toch wel technisch’. Het is eigenlijk schrijnend. Ik ben heel blij dat de mensen initiatief nemen, en het heeft ook enige impact. Ik zie de affiches vaak opduiken in mijn omgeving. Deze campagne is betaald door de scholen. Dat gebeurt vanuit de werkingsmiddelen – maar ze zitten al zo krap. Het gaat juist om de scholen die we meer werkingsmiddelen willen geven. Dit wordt gesponsord door bedrijven. Dat kun je één of twee jaar doen, maar dit zal niet zo lang meer duren. Leerkrachten kunnen stickers aankopen voor 100 euro per sticker, die ze dan op hun auto kunnen kleven. 100 euro is wel veel voor een individu om een campagne te steunen. Ik vind dat dit niet de taak is van het veld, misschien wel om iets op te zetten. We moeten initiatieven laten opborrelen.

Minister, als er vanuit communicatie een nieuwe opdracht komt, want het eindigt normaal gezien in 2014, dan roep ik u op om te bekijken welke campagnes er zijn geweest. Die gingen specifiek over techniek. Ze hadden een enge maar duidelijke boodschap. Werkten die campagnes? We moeten dan samenzitten met de mensen om te bekijken of we daar iets van kunnen overnemen, om het dan uiteindelijk ieder voorjaar opnieuw structureel te financieren met overheidsmiddelen. Er valt veel voor te zeggen dat alle initiatieven van het STEM-actieplan vanuit het veld moeten komen, maar een brede communicatiecampagne is toch wel de kerntaak van de Vlaamse overheid.

Dit is een positieve oproep om daar werk van te maken. Daarom heb ik er een interpellatie van gemaakt. Wij moeten dit goed voorbereiden, zodat we de volgende keer, in 2014, een slagkrachtige campagne hebben, met een duidelijk beeld. Zo kan iedereen het weten en platgeslagen worden met de boodschap van een positieve keuze voor technische beroepen.

Minister Ingrid Lieten: Mevrouw Poleyn, het STEM-platform heeft veel aanbevelingen geformuleerd. Dat gaat veel verder dan een campagne. Die aanbevelingen gingen over het opstarten van technologieclubs en over het onderwijs, enzovoort. Het STEM-platform heeft zelf te kennen gegeven dat het nu zelf, op basis van de campagnerichting, het campagnebeeld wil opmaken rond die STEM-richtingen. Wij werken daar voor 100 procent aan mee. Ik ben absoluut bereid om open te staan voor iedere initiatiefnemer die in verband daarmee iets wil doen, en om te bekijken hoe we dat kunnen ondersteunen, hoe we kunnen samenwerken en hoe we dat kunnen financieren.

Het is fantastisch dat het onderwijs een initiatief neemt, maar ik begrijp ook dat zij dat met beperkte middelen moeten doen. Ik sta open voor samenwerking en voor de initiatieven die van onderuit komen. Ik ga ervan uit dat het STEM-platform dat ook doet omdat het zijn karretje wil aanhaken aan initiatieven inzake techniek.

De voorzitter: De interpellatie is afgehandeld.

■

**Interpellatie van mevrouw Sabine Poleyn tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over het ontbreken van de Technologie Olympiade in het nieuwe convenant tussen de Vlaamse Gemeenschap en de Vlaamse Olympiades 2013-2018
- 47 (2013-2014)**

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Minister, binnen het hele STEM-verhaal (Science, Technology, Engineering and Mathematics) zijn dit de twee punten waarvan ik denk dat u op korte termijn nog iets kunt realiseren. Daarom wil ik u hier door middel van een interpellatie toe oproepen.

Minister, op 8 november keurde de Vlaamse Regering uw voorstel met betrekking tot het convenant inzake de Vlaamse Olympiades goed. Hierin worden afspraken gemaakt voor de komende jaren. De olympiades wordt gevraagd zich in te schrijven in het STEM-actieplan. Dat is heel positief. Het totale budget verhoogt, als ik het goed begrijp, van 200.000 euro naar 265.000 euro. Vreemd is dan te merken dat de Vlaamse Technologie Olympiade en de Vlaamse Jeugd Technologie Olympiade niet werden opgenomen in dit convenant. Deze olympiade bestaat intussen vier jaar, werkt zoals de andere olympiades en is heel succesvol.

Twee jaar geleden heb ik u met mijn vraag nummer 136 hierop aangesproken. Het was toen het eerste of tweede jaar dat het bestond. U zei toen dat deze olympiade zou worden erkend op het moment dat zij gelijkaardige en gelijkwaardige referenties en resultaten zou kunnen aantonen als de bestaande, erkende olympiades. We zijn nu enkele jaren verder. Er komt een extra budget, en ik merk dat het wordt verdeeld over de bestaande olympiades. Het STEM-actieplan en de definitieve keuze van wat de zuivere STEM-richtingen zijn, is nochtans duidelijk. Frans, Grieks en Latijn horen – met alle respect voor die richtingen – daar niet bij. Daarvoor zijn er ook olympiades, en ik vind het, voor alle duidelijkheid, zeer goed dat die ook worden gesteund. Maar als we vanuit het STEM-actieplan inspanningen willen leveren, en we hebben olympiades, valt het moeilijk uit te leggen dat met een bestaande technologieolympiade, die vanuit het veld is gegroeid, bij de verhoging van het budget geen rekening wordt gehouden in de erkenning, zoals met de andere olympiades wel het geval is.

Minister, in de eerste operationele doelstelling van dat actieplan staat dat u “de organisatie van de verschillende olympiades verder zult ondersteunen, ook de nieuwe Vlaamse Technologie Olympiade en de Vlaamse Jeugd Technologie Olympiade”. U ging ook “stimuleren dat enerzijds zo veel mogelijk leerlingen worden bereikt, en anderzijds dat ook op de internationale olympiades goede resultaten worden behaald”. Dit geldt in de praktijk al voor de Vlaamse Jeugd Technologie Olympiade. U was er dit weekend bij. Er is een duidelijke internationale component op niveau van de 11-jarigen door een prima samenwerking met Nederland.

In september 2013 heeft de Vlaamse Regering samen met het STEM-platform een aantal prioriteiten in dat actieplan naar voren geschoven. Daarin staat over de technologieolympiade: “Olympiades worden verder ondersteund. In de convenant Olympiades voorzien we een sterkere afstemming op de aanbevelingen. Ze streven naar een groter bereik bij meisjes en ze stimuleren deelnemers en/of finalisten om op te treden als

STEM-ambassadeurs (...).” Bij de Vlaamse Jeugd Technologie Olympiade doen er evenveel meisjes mee als jongens, en er is ook een ‘Technolady’-wedstrijd.

Minister, waarom werd de Vlaamse Technologie Olympiade of de Vlaamse Jeugd Technologie Olympiade bij deze beweging niet opgenomen? Aan welke criteria voldoen zij niet? Ik zie er eigenlijk geen. Wanneer zullen zij daar wel aan kunnen voldoen? Hoe rijmt u dit met het STEM-actieplan en de prioriteiten van de Vlaamse Regering? Welke initiatieven uit het STEM-actieplan zult u nog uitvoeren, goed wetende dat er middelen zijn vanuit het wetenschapsbeleid? Maar dat laatste kwam al aan bod in mijn vorige vraag.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: De Vlaamse Technologie Olympiade en de Vlaamse Jeugd Technologie Olympiade werden niet in het convenant met de wetenschappelijke olympiades opgenomen omdat ze al gesubsidieerd worden vanuit een ander convenant, dat ik eind vorig jaar afgesloten heb: het convenant met de expertisecellen wetenschapscommunicatie van de associaties, dat loopt voor de periode 2013-2017. Daar is goed nieuws over te melden. Niet enkel de expertisecellen van de associatie Leuven, die de initiatiefnemers zijn van de technologieolympiades, maar ook de expertisecellen van de vier andere associaties hebben tijdens de onderhandelingen over het nieuwe convenant toegezegd dit initiatief te willen ondersteunen.

In de werkplannen voor 2014, waarmee ook de subsidies voor 2014 worden aangevraagd, wordt dit ook herbevestigd. Er worden werkingsmiddelen, maar vooral ook personeelsmiddelen uit het convenant met de expertisecellen besteed aan de organisatie van de Vlaamse Technologie Olympiade, de Vlaamse Jeugd Technologie Olympiade en het Techniek Toernooi. De Vlaamse Technologie Olympiade en de Vlaamse Jeugd Technologie Olympiade worden dus wel degelijk erkend en gesubsidieerd. Ze hebben die bevestiging eigenlijk al gekregen vanaf 2013. Het enige criterium is het vermijden van een dubbele financiering. Dat geldt ook omgekeerd. De andere olympiades, de Vlaamse Wiskunde Olympiade, de Vlaamse Olympiade Natuurwetenschappen, Olyfran en de Vlaamse Olympiade Latijn en Grieks worden niet via de expertisecellen gesubsidieerd. Dat komt ook omdat de wordingsgeschiedenis anders is. We hebben er duidelijk voor gezorgd dat iedereen wordt gefinancierd, maar ook dat er geen dubbele financiering is. We hebben dat ook gedaan conform de manier waarop de diverse partners werken en gestructureerd zijn. We willen ons daar immers niet mee bemoeien.

Door het afsluiten van die convenant met de expertisecellen enerzijds en met de organisatoren van de andere olympiades anderzijds, meen ik dat we eigenlijk alle olympiades op dezelfde manier hebben aangepakt. Voor alle olympiades hebben we de financiering tot minstens 2017 veiliggesteld. Deze aanpak is ook doorgesproken met de STEM-stuurgroep, zodat die daar ook van op de hoogte is. Dit sluit perfect aan bij de prioriteiten en het STEM-actieplan, en ook bij de doelstellingen van het Nieuw Industrieel Beleid, als overkoepelende visie op de transformatie van de industrie in Vlaanderen. Hierbij passen ook die acties qua competentieontwikkeling, die hun oorsprong vinden in het onderwijs, net als het aantrekkelijker maken van de technische richtingen in het secundair onderwijs en het verbeteren van het imago van onze industrie. Zowel die wetenschappelijke olympiades als de Technologie Olympiade zijn heel belangrijk daarbij. Ik denk dat u ook weet dat ik de voorbije jaren net mijn best heb gedaan om die instrumenten nog wat meer op te tillen, omdat ik die zo belangrijk vind om rolmodellen te bevorderen in het onderwijs. Ik zeg het vaak: iedereen met jongeren in het secundair onderwijs weet dat die soms naar andere rolmodellen kijken. Jonge mensen willen dikwijls geen nerds zijn, terwijl wij net het tegendeel willen: we willen dat nerd-zijn op een positieve manier brengen. Daarom zijn die rolmodellen van die jonge mensen die aan die olympiades meedoen en daar internationaal succes boeken, zo belangrijk.

Er werd me gevraagd welke initiatieven we nog kunnen nemen. Tijdens de commissievergadering van 17 oktober heb ik uitgebreid geantwoord op de vraag van de heer

Van den Heuvel hoe we dat kunnen doen vanuit het beleidsdomein Wetenschap en Innovatie. U hebt dat, meen ik. Ik wil dat er ook wel bijvoegen. Ik wil er alleszins voor zorgen dat alle engagementen met de structurele partners kunnen worden voortgezet, dat we hun allemaal financiële zekerheid bieden voor de volgende jaren. Ik meen dat we daarin slagen.

Tot slot is het ook belangrijk dat we de beheersovereenkomst met Flanders Technology International (FTI) kunnen voltooien. Ik meen dat we op de lijn van het advies van de Inspectie van Financiën en dergelijke zitten, zodat we ook ter zake kunnen landen. We werken ook samen: onze initiatieven zijn complementair aan de initiatieven die de minister-president en minister Smet nemen.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Minister, ik dank u voor uw uitgebreide antwoord. Ik vind het heel goed dat u die olympiades ondersteunt. U hebt inderdaad die Technologie Olympiade en de Vlaamse Jeugd Technologie Olympiade een plaats gegeven, vanuit die expertisecellen. Ik dacht echter, omdat vorige keer het antwoord zo luidde, dat die op termijn in een gewone convenant zouden worden meegenomen, net zoals de andere olympiades. Het klinkt ook wel enigszins logisch dat u iets dat op een bepaalde manier is gegroeid, in een klassiek kader zou onderbrengen als dat eenmaal een structurele kwalitatieve werking heeft.

Het belangrijkste is natuurlijk dat men middelen kan krijgen. Als dat via die expertisecellen gaat, zijn er dan geen andere zaken die men dan niet meer kan doen vanuit die cellen? Waarschijnlijk zal dat wel zo zijn, waarschijnlijk voelt men het in die hoek wel zo aan. Is dit een expliciete opdracht? U zegt dat men zich ertoe heeft verbonden, dus het is zeker dat dit nu tot 2017 loopt. Misschien kan dat, ter voorbereiding op wat er na 2017 moet gebeuren, eens worden bekeken. Anders heeft men altijd het gevoel dat men anders wordt behandeld. Het komt ook vreemd over dat een overheid voor een nochtans heel belangrijke olympiade een andere categorie heeft. Misschien kan dat allemaal beter onder eenzelfde koepel komen.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: De andere olympiades zijn destijds gewoon uit vrijwilligersinitiatieven gegroeid. Ze hebben vorm gekregen via vzw-structuren en hebben altijd op die manier geld gekregen. De Vlaamse Technologie Olympiade is gegroeid vanuit de expertisecel en wordt daar professioneel ondersteund. Misschien bevindt men zich daar nog in iets betere omstandigheden, omdat men een omkadering heeft via die expertisecellen. We hebben daarover onderhandeld met de expertisecellen, ook in functie van de bespreking van hun meerjarenbudget. Dat is verduidelijkt, lijkt me. Mochten er daar echter nog problemen zijn, dan moeten we dat uiteraard bekijken.

Mevrouw Sabine Poleyn: Dank u.

De voorzitter: De interpellatie is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Sas van Rouveroj tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de hervorming van de strategische adviesraden en meer specifiek de hervorming van de Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie (VRWI)
- 362 (2013-2014)

De voorzitter: De heer van Rouveroj heeft het woord.

De heer Sas van Rouveroj: Voorzitter, minister, geachte leden, op 20 september 2013 keurde de Vlaamse Regering een conceptnota goed met betrekking tot de beperking van het aantal entiteiten bij de Vlaamse administratie.

Daarin wordt ook een rationalisatieoefening uitgevoerd ten aanzien van de strategische adviesraden. De conceptnota werd voorgelegd aan de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) voor advies, alvorens de Vlaamse Regering zich hierover al dan niet zal buigen. Vandaag hebben tien van de twaalf strategische adviesraden rechtspersoonlijkheid, waaronder ook de Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie (VRWI), conform het decreet tot regeling van strategische adviesraden (SAR-decreet). Met de conceptnota reduceert de Vlaamse Regering het aantal SAR's met rechtspersoonlijkheid tot vier, mogelijk vijf. De andere SAR's verliezen hun rechtspersoonlijkheid, waaronder de VRWI. Voor de VRWI geeft de conceptnota volgende opties: ofwel wordt de VRWI administratief ingebed in de SERV, ofwel wordt de VRWI vervangen door een raadgevend comité.

Een slankere overheid en efficiëntiewinsten zijn de juiste recepten voor een overheid 2.0. Een rationalisering en hervorming van de entiteiten en de strategische adviesraden zijn een goede beleidskeuze. Meer stroomlijning en transparantie leidt tot beter bestuur en het realiseren van efficiëntiewinsten. Maar, zoals de VRWI terecht stelt, moet deze stroomlijning in het beleidslandschap wel op een voldoende doordachte en onderbouwde manier verlopen. De vraag is of dat hier het geval is. De VRWI is al bijna dertig jaar het primaire adviesorgaan van de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement en wordt alom gerespecteerd in het buitenland. Het is niet omdat iets dertig jaar bestaat, dat het nog eens dertig jaar moet bestaan. Alles is tijdelijk in dit leven, dus ook adviesraden. Dit is op zich geen voldoende argument.

Elk westers land of regio die zich enigszins wil profileren als een kenniseconomie, heeft een onafhankelijke adviesraad op het vlak van Science and Innovation nodig. De optie om de VRWI om te vormen tot een raadgevend comité binnen het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI), is naast de kwestie. Een raadgevend comité is immers decretaal gedefinieerd en is bedoeld om advies te verlenen over het functioneren van een departement – hier dus EWI –, wat een compleet andere invulling is dan een adviesorgaan dat de Vlaamse Regering adviseert over het Wetenschaps- en Innovatiebeleid. De tweede optie, met name inbedding in de SERV, biedt mijns inziens geen enkele meerwaarde. Zonder meerwaarde is er geen verbetering. Ofwel neemt de SERV zelf de rol van de VRWI over, maar dan verliest men de inbreng van de academische en onderzoekswereld, en dat is niet accepteerbaar voor u of voor diegenen die in de sector geïnteresseerd zijn. Ofwel creëert men een min of meer onafhankelijk en representatief adviesorgaan voor wetenschap en innovatie dat ingebed is binnen de SERV, maar dan rijst de vraag in welke mate de onafhankelijkheid echt gegarandeerd blijft en wat precies de meerwaarde zou zijn van deze operatie.

Minister, idealiter zijn zowel de academische wereld als de bedrijfswereld representatief vertegenwoordigd in een dergelijke adviesraad. In de huidige samenstelling van de VRWI is dit een pijnpunt. Voka (Vlaams netwerk van ondernemingen) hamert daar al een tijdje op. Ik durf een suggestie te doen: als het al een pijnpunt zou zijn, hervorm het dan in die zin dat de 'vrije' plaatsen die door de overheid kunnen worden ingevuld, deels worden toegewezen aan het bedrijfsleven. Aan de samenstelling kan dus worden geredigeerd, maar dit kan perfect in de huidige constellatie waarbij de VRWI een onafhankelijke adviesraad is.

Minister, naar verluidt is op voorhand geen evaluatie of kosten-batenanalyse gemaakt van de verschillende adviesraden en hun werking. Het is een algemene vraag die uw bevoegdheid overstijgt, maar misschien kunt u toch een tipje van de sluier lichten. Waarom niet? Wilt u alsnog zo'n evaluatie maken voor de VRWI? Hoe verdedigt u dat de hervorming van de VRWI niet wordt gemotiveerd? Enkel de SERV, waarin de academische partners niet vertegenwoordigd zijn, wordt om advies gevraagd, niet de betrokken adviesorganen. Waarom niet? Kan de SERV de rol van de VRWI overnemen zonder dat de academische en onderzoekswereld vertegenwoordigd is? Bent u bij behoud van de VRWI bereid om de samenstelling via de 'vrije' plaatsen in de richting van het bedrijfsleven bij te sturen? Hoe zult u de onafhankelijkheid van de VRWI blijven garanderen als voor de integratieoptie bij de SERV wordt gekozen? Hoe rijmt u deze beleidskeuze met het regeerakkoord dat stelt dat

wetenschap en innovatie de sleutel zijn tot het behoud en de verhoging van welvaart en welzijn in Vlaanderen?

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

De heer Björn Rzoska: Minister, ik wil me graag aansluiten bij de terechte bekommernis die de heer van Rouveroij geuit heeft. Ook wij zien dat er de laatste tijd heel wat beweegt is rond de adviesorganen. Ik ben samen met een aantal collega's, onder andere de heer Diependaele, een aantal weken geleden aanwezig geweest op een debat van de VRWI. Het is iets dat daar leeft. Ik sluit me volmondig aan bij de terechte vraag die de heer van Rouveroij heeft gesteld.

Minister, ik heb nog een bijkomende vraag, waar u misschien nog niet op kunt antwoorden. Misschien zit het ook helemaal niet bij uw bevoegdheid. Wij hebben de cijfers gekregen van het groeipad rond Wetenschap en Innovatie. Dit jaar is er, als ik me niet vergis, 5 miljoen euro ingeschreven in de begroting. Er zou nog in middelen uit de extra 166 miljoen euro voorzien worden voor Wetenschap en Innovatie. Ik vroeg me af of u daar wat toelichting bij kunt geven omdat de cijfers van het groeipad die we hebben gekregen, aantonen dat er blijkbaar een knik naar beneden zit voor 2014.

De voorzitter: Mijnheer Rzoska, uw laatste vraag is voorwerp van een afzonderlijke vraag. Dat heeft niets te maken met het te bespreken thema. Ik stel voor dat u daar een afzonderlijke vraag over indient.

De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Heel juist, voorzitter. Mijnheer Rzoska, er zijn spelregels in het parlement voor iedereen, zelfs voor u.

Ik wil me ook aansluiten bij de vragen die de twee collega's hebben. We moeten dat dossier behoedzaam benaderen. Zelfs het Romeinse Rijk is na eeuwen ook opgegaan in iets anders. Niets staat gebeiteld in graniet voor de eeuwigheid. Dat wil ook niet zeggen dat alles onmiddellijk overboord moet worden gegooid. Ik denk dat het belangrijk is dat we efficiëntie in het achterhoofd houden, alsook onafhankelijkheid en deskundigheid. Die drie normen moeten we bij overheidsbeleid in het achterhoofd houden, en ook bij adviesverstrekking. We moeten er ook voor zorgen dat het draagvlak breed genoeg is. Onder welke vorm dat moet gebeuren, is voor ons van tweede orde. De drie principes die ik heb genoemd, zijn voor ons het uitgangspunt. We wachten op concrete voorstellen van de Vlaamse Regering over wat de juiste weg is en wat misschien een minder goed idee is.

Eerst is deskundigheid belangrijk. Alle actoren moeten erbij betrokken zijn, dus ook de academische wereld en de bedrijfswereld. Onafhankelijkheid kan worden ingevuld door experts die voor hun mening kunnen opkomen. Efficiëntie moet er zijn opdat er geen panoplie ontstaat van verschillende adviesorganen. Dezelfde organisatie die de heer van Rouveroij heeft genoemd als argument in zijn betoog is ook de organisatie die oproept om tot een meer efficiënte adviesverlening te komen. Ik denk wel dat we zo eerlijk moeten zijn om tot een evaluatieoefening te komen. Op basis van die drie principes gaan wij de voorstellen van de Vlaamse Regering aftoetsen.

De heer Matthias Diependaele: Twee zaken moeten worden gecombineerd. De verbetering van de efficiëntie, die zeker mogelijk is, via het inperken van de overheadkosten enzovoort. Tegelijk moet je de deskundigheid en onafhankelijkheid absoluut bewaren. Het gaat niet alleen over inhoudelijke adviezen, maar ook over het aanduiden van experts en van wie dat doet. Die oefening moeten we zeker maken.

Mijnheer van Rouveroij, ik heb ook met die mensen gesproken. Mijn idee was dat ze samen een advies wilden voorbereiden. Ik weet niet of dat is gelukt of niet. Ik heb het nog niet gezien.

De heer Sas van Rouveroij: Van alle SAR's, bedoelt u?

De heer Matthias Diependaele: Ik geloof het wel, ja. Ik dacht dat ze samen met de SERV een advies probeerden voor te bereiden. Ik zou begrijpen dat ze er niet zijn uitgeraakt, dat het niet zou lukken, maar ik dacht dat dat de bedoeling was. Het is geen slechte zaak om dat advies af te wachten. We zijn het erover eens welke principes in evenwicht moeten worden gebracht. We zullen zien welk concreet voorstel de regering doet.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: We moeten de discussie niet gebruiken om een evaluatie te maken van het wetenschapsbeleid. Het is duidelijk dat de Vlaamse Regering er heel veel aandacht aan besteedt. We hebben een groeipercentage. Op basis van de laatste cijfers van het Expertisecentrum O&O Monitoring (ECOOM) besteden we 2,4 procent van ons bbp, overheid en bedrijven samen, aan onderzoek en ontwikkeling. Dat is nog nooit zo hoog geweest. Dit is dus een duidelijke stijging, en die gebeurt aan overheids- en aan privézijde. We gaan daarop verder. In de begroting hebben we al 18 miljoen euro gepland. We hebben ook afgesproken dat we in het kader van het competitiviteitspact nog zullen nagaan wat we zouden doen. U concludeerde dat we dat niet belangrijk vinden, maar integendeel.

Wat de VRWI zelf betreft, worden we met drie bewegingen tegelijk geconfronteerd. De eerste is de zoektocht naar meer efficiëntie en effectiviteit. Dan gaat het over de adviesraden. Destijds heeft men gekozen voor verzelfstandiging, maar die heeft overheadkosten, het is een kleine groep mensen die een eigen juridische entiteit vormen. We hebben de voorbije jaren gezocht om de overheadkosten van de VRWI te downsize door voor de huisvesting gebruik te maken van ondersteunende diensten van Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI). Die discussie voeren we nu: kunnen we de overheadkosten van de adviesraden verminderen of ergens inbedden?

De tweede discussie is niet gestart door de regering, maar door sommige sociale partners zelf, die hebben gezegd dat ze niet meer in al die adviesraden willen zitten. Voka heeft dat gezegd, en de VRWI stond ook in dat lijstje. Men heeft daar in de SERV een debat over gevoerd. Ook daar werden vragen gesteld bij al die verschillende adviesraden. Men vroeg zich af of men overal nog vertegenwoordigers naartoe moest sturen. De huidige situatie is dat de werkgevers vertegenwoordigd zijn in de VRWI, want er zijn zes afgevaardigden vanuit de SERV-partners. Die dragen mensen voor op dubbellijsten. Drie daarvan komen van werkgeverszijde. Die zitten er nu in. De SERV vraagt zich af of ze dat moet blijven doen.

Er is een beweging die zegt dat we dit misschien allemaal bij de SERV moeten onderbrengen. Uit de academische wereld hoor ik dat we het Innovatie- en Wetenschapsbeleid toch niet mogen herleiden tot een onderwerp dat alleen door de SERV-partners wordt besproken. Ook de academische partners hebben een belangrijke rol te spelen in de beleidsvoorbereiding en de adviesverlening. Vandaag bekijkt men dat met argusogen. Als de VRWI bij de SERV zou worden ondergebracht, zou het overwicht van de SERV-partners misschien te sterk zijn en het gewicht van de academische partners ondergesneeuwd raken.

Dat zijn allemaal overwegingen die meespelen. Ik wil niets doen wat de goede werking van het VRWI vandaag zou belemmeren. Ik vind dat er niets moet veranderen aan het werk dat de VRWI nu doet. De discussie gaat over waar we het orgaan onderbrengen of inbedden, zodat de overhead kan worden gedragen zonder aan de onafhankelijkheid van de VRWI te raken.

Er moet ook niets veranderen aan de samenstelling. Ik heb aan de VRWI gezegd dat het debat nu wordt gevoerd, en gevraagd dat ze met een concept en een voorstel komen, waar ik me zeker achter zal scharen. Als binnen de bestaande samenstelling de VRWI zelf met een voorstel komt, is dat voor mij oké. Uiteraard hebben de sociale partners een belangrijke rol, maar ook de academische partners en de partners van de innovatie, zijnde de VRWI, zijn minstens even belangrijk. We moeten er goed voor zorgen dat iedereen in de theorie en ook in de praktijk zijn mening kwijt kan, en dat verschillende invalshoeken worden bekeken. De VRWI geeft advies over het totale wetenschapsbeleid. Dat is niet alleen het gerichte

onderzoek, maar ook het basisonderzoek. Het is altijd mijn doelstelling geweest om daar een goed evenwicht in te hebben, ook in de financiering. We moeten niet zeggen dat alles toegepast of gericht onderzoek moet zijn. Neen, we moeten ook blijven investeren in het grensverleggend basisonderzoek. Dat vormt de basis voor toekomstige innovaties. Dat speelt mee op de achtergrond.

Ik sta open voor een gedragen oplossing. Ik heb daar geen eigen agenda in. Ik hoop alleen dat we het evenwicht bewaren. Als we kunnen, moeten we zoeken naar efficiëntieverbetering van de manier waarop de organisatie moet functioneren, die niets te maken heeft met haar onafhankelijkheid. Als er voorstellen zijn om iets te doen aan die efficiëntie, dan sta ik daarvoor open. Ik heb aan de VRWI gevraagd dat ze zelf een voorstel doen. Ik weet dat ze daarmee bezig zijn en wacht dat af.

De voorzitter: De heer van Rouveroij heeft het woord.

De heer Sas van Rouveroij: Minister, ik overloop even mijn vragen voor alle zekerheid. Dan kunt u alsnog de gaatjes vullen die u liet in uw antwoord. Ik heb niets gehoord over de kosten-batenanalyse. Efficiëntiewinsten worden toch vaak gedreven door een voorafgaande evaluatie of een kosten-batenanalyse. Kunt u daar nog iets over vertellen?

De tweede vraag hebt u beantwoord. Ik vroeg of er een evaluatie is gemaakt voor de VRWI, en daarop zei u letterlijk dat u tevreden bent over wat de VRWI doet. Als u tevreden bent, moet u geen tijd stoppen in een evaluatie. Ik deel die tevredenheid en dring daar dus niet op aan. Maar de kosten-batenanalyse is natuurlijk iets anders dan de evaluatie.

Hoe verdedigt u het feit dat de hervorming van de VRWI niet wordt gemotiveerd? Daarover hebt u uitleg gegeven. Op de vraag of de SERV de rol van de VRWI zou overnemen zonder dat de academische en onderzoekswereld vertegenwoordigd is, zegt u dat dat niet kan. Dat is helder, daarover zijn we het eens.

Over de vrije plaatsen zegt u dat ik me vergis. Dat moet ik dan eens nakijken. Ik dacht dat er toch niemand van het bedrijfsleven in zat, maar u zegt van wel, via de SERV. Het gaat wel degelijk om mensen die het bedrijfsleven vertegenwoordigen, want in de SERV zitten ook de vakbonden.

Minister Ingrid Lieten: Het is drie op drie.

De heer Sas van Rouveroij: Dat is me dan ontsnapt. Dat is hiermee uitgeklaard en er is dus geen nood aan bijsturing, zegt u, integendeel, het zijn de werkgeversorganisaties, onder andere Voka, die zelf hebben aangedrongen op enige sanering wat de inspanning betreft om overal te moeten zetelen in de diverse organen. Daar kan ik begrip voor opbrengen, want ze hollen allicht van hier naar ginder, en de zin daarvan is soms ver te zoeken.

Minister, voor is u de onafhankelijkheid essentieel. Prima.

En dan de laatste vraag, daar bent u in feite mee begonnen. U zei dat het voor u superbelangrijk is, en u probeert dat aan te tonen met de 2,4 procent.

Ik had dus hier en daar nog een gaatje. Zou u die nog willen plamuren?

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

De heer Björn Rzoska: Voorzitter, ik zal geen tweede poging doen om mijn vraag te stellen. Trouwens, er is een antwoord gekomen, en ook op de punten waar de heer van Rouveroij naar verwees, is al grotendeels een antwoord gekomen. We zitten voor een stuk op dezelfde lijn.

De heer Matthias Diependaele: Ik meen dat iedereen ongeveer op dezelfde lijn zit.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: In verband met de efficiëntieoefening heb ik de VRWI ook uitgenodigd. Wat mij betreft, mogen er verschillende scenario's komen. Ze zullen gebaseerd zijn op de waarden die wij hier ook onderschrijven. Er moet niets veranderen als het niet kan verbeteren. Ze moeten onderbouwen waar ze efficiëntieverbeteringen zien, waar ze nog iets aan de kostenstructuur kunnen doen. Ik veronderstel dat dat mee in hun voorstel zal zitten.

De heer Sas van Rouveroi: Collega Rzoska heeft het goed verwoord. We zijn het grosso modo eens. Ik hoor hetzelfde van de heer Van Den Heuvel en de heer Diependaele.

We zijn het dus eens over de doelstelling: efficiëntiewinsten graag, maar ze moeten aantoonbaar zijn en ze mogen nooit ten koste gaan van academische inbreng en onafhankelijkheid. En dan, als die parameters gerespecteerd worden, is de positie in een structuur eerlijk gezegd van ondergeschikte orde. *(Opmerkingen van de heer Matthias Diependaele)*

Vandaar mijn begrip, maar we moeten altijd opletten dat we niet vanuit een algemeen standpunt 'collateral damage' veroorzaken in individuele dossiers.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Deckx tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de dotatie van de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) - 411 (2013-2014)

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Voorzitter, minister, collega's, af en toe kom ik een keer op bezoek in de commissie Economie, en heel vaak gaat het dan om een regionale bekommernis die ik wil uiten. Vandaag wil ik het hebben over de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO).

Ik heb vernomen dat VITO een aanvraag tot een bijkomende dotatiestijging heeft ingediend voor de periode 2014-2018. Een dergelijke dotatiestijging lijkt ook wel verantwoord volgens VITO, gezien de goede resultaten die het bedrijf de afgelopen jaren heeft neergezet. Momenteel is er, als ik het goed voorheb, in een brutostijging voorzien van 1,4 miljoen euro, maar gezien de besparingen die werden doorgevoerd door de niet-indexering, bedraagt de stijging volgens hen netto nog ongeveer 639.000 euro ten opzichte van de begroting 2013.

VITO vraagt vanaf 2015 onder andere een structurele verhoging met 1,5 miljoen euro per jaar voor de huur van het nieuwe VITO-gebouw, dat gefinancierd wordt door de SOV Balmatt, naast de voorziene eigen middelen, namelijk 9,8 miljoen euro, en circa 5,5 miljoen euro ontwikkelingsmiddelen voor de Balmatt-site, die rechtstreeks aan VITO toekomen. Ik had een mooie tabel opgenomen in deze vraag, maar helaas, blijktbaar is die gesneuveld bij het drukken.

Minister, VITO levert een belangrijke bijdrage aan de innovatie-uitdagingen waar Vlaanderen voor staat. Bovendien is het project Geothermie op de Balmatt-site in Mol een heel erg belangrijke pijler met het oog op de verdere ontwikkeling van de onderzoeks- en kennispool in de Kempense regio.

Vandaar mijn vragen. Hoe reageert u op de vraag van VITO over de middelen? Wat is de stand van zaken? Wat is de stand van zaken met betrekking tot het project geothermie in Mol? Wat is uw visie met betrekking tot de toekomst van VITO in de Kempense regio? Op welke manier zal de Vlaamse overheid ervoor zorgen dat de toekomst van VITO in de Kempen gegarandeerd en verder uitgebouwd wordt?

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Mevrouw Deckx, VITO heeft inderdaad al meerdere jaren gewerkt aan een totaalconcept voor diepe geothermie, niet enkel in Mol, maar eerst in de Antwerpse en Limburgse Kempen, wegens de beschikbaarheid aldaar van diepe, watervoerende lagen.

Met de haalbaarheidsstudie GEOHEAT van Milieu- en Energietechnologie-innovatieplatform (MIP) werden de technische, economische en maatschappelijke barrières voor de ontwikkeling van de diepe geothermie als bron van duurzame warmte in de Kempen in kaart gebracht. VITO heeft daarenboven seismisch en geologisch onderzoek verricht en de ondergrond tussen Turnhout en Mol met 3D-technieken in kaart gebracht. Op basis van die gegevens en een opgesteld 3D-model wordt het potentieel voor de regio Mol-Geel als beloftevol beschouwd.

Nu wenst VITO over te gaan tot een diepteboring, met een diepte van ongeveer 3,7 kilometer, om de aannames van het theoretisch model effectief te kunnen meten in de praktijk. Hiervoor heeft VITO een vrijstelling van een milieueffectrapport verkregen en is de milieu- en bouwvergunningsaanvraag ingediend.

VITO heeft ook een aanbesteding uitgeschreven voor de uitvoering van die diepteboring. Men hoopt dat de vereiste vergunningen tegen begin 2014 beschikbaar zouden zijn. Het openbaar onderzoek is recent afgesloten en de verschillende vergunningverlenende overheden onderzoeken thans die aanvraag. Dat gebeurt op zowel het Vlaamse als op het provinciale niveau.

VITO heeft ondertussen ook een consortium gevormd dat zou moeten instaan voor de financiering van die eerste boringen. De boring zal wellicht starten in de eerste jaarhelft van 2014 en neemt enkele maanden in beslag. Dan zal het effectieve potentieel van de Kempense ondergrond in Mol gekend zijn en kan – indien succesvol – de dimensionering starten van de diepe geothermiecentrale in Vlaanderen.

Het VITO-consortium maakt zich sterk dat ze over de nodige financiële middelen beschikken om deze eerste centrale mogelijk te maken indien de boring in de praktijk oplevert wat men er in theorie van verwacht. De eerste centrale kan waarschijnlijk pas begin 2016 operationeel zijn. Het consortium wenst te werken op een commerciële basis, met brede valorisatiemogelijkheden.

De eerste centrale zou de opgewekte elektriciteit en warmte verkopen aan VITO zelf en ook aan het Studiecentrum voor Kernenergie (SCK) en Belgoprocess enerzijds en geïnteresseerde industrie en particulieren anderzijds. Aansluitend kan worden bekeken of men op de VITO-grond nabij de Europawijk een tweede centrale zou kunnen opstarten op basis van dezelfde principes.

Industriële partners, onder leiding van Voka Kempen, hebben al een aanzienlijke interesse in het project uitgedrukt. Onder andere Janssen Pharmaceutica voert momenteel een haalbaarheidsstudie uit voor de installatie van een geothermische centrale op de site te Beerse.

Als resultaat van die studie zal een investeringsbeslissing worden genomen op basis van de rentabiliteit van dit project.

Met betrekking tot uw vraag over de dotatie wil ik sterk benadrukken dat, zoals u zelf ook hebt aangehaald, we in deze budgettair moeilijke tijden toch in een structurele dotatieverhoging van VITO van maar liefst 1,4 miljoen euro hebben kunnen voorzien. Dat is toch een aanzienlijk bedrag.

Als strategisch onderzoekscentrum op het vlak van duurzame ontwikkeling en Cleantech zal VITO maximaal blijven bijdragen tot de versterking van het maatschappelijke en economische weefsel in de Kempense regio en heel Vlaanderen, met bijzondere aandacht voor kmo's. Ik zie geen enkele wijziging, maar integendeel een versterking van die opdracht.

We zullen die ook expliciet opnemen in het nieuwe convenant dat we met VITO hopen af te sluiten voor 2014-2018. Hopelijk kan ik dat convenant binnenkort voorleggen aan de Vlaamse Regering.

Met het ondertekenen van dat nieuwe convenant onderstrepen we opnieuw het belang en de rol van VITO voor heel Vlaanderen, maar ook haar positie als regionale hefboom in de Kempen.

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Ik had van u in deze budgettaire moeilijke tijden niet verwacht dat u nog wat extra zou toevoegen aan de dotatie. Ik ben wel erg blij dat u zegt dat u de positie van VITO wilt versterken en dat het belang en de rol ervan zullen worden bevestigd. U geeft zelf aan dat de VITO zeer belangrijk is als kenniscentrum en als incentive voor de anderen in de Kempen. We willen daar groeien als kennismaatschappij.

Ik ben tevreden met uw antwoord. We kunnen nu een afwachtende houding aannemen en bekijken wat er in 2014 gebeurt, wanneer de boringen effectief worden en hopelijk goede resultaten geven. Ik dank u voor uw antwoord.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Deckx tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de handelwijze van het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen (FWO) met betrekking tot het stimuleren van wetenschappelijk onderzoek - 423 (2013-2014)

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Minister, over deze problematiek hadden wij het ook al in de commissie Onderwijs. Niet zo lang geleden kwamen daar een aantal jonge onderzoekers in een hoorzitting zeggen dat zij onder enorme publicatiedruk komen te staan. Kort na de hoorzitting publiceerde een wetenschapper via de sociale media een brief die hij toegestuurd had gekregen van het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen (FWO). Ik citeer die brief letterlijk, of dan toch zoals hij in de sociale media werd weergegeven: “Het FWO moedigt u aan meer te publiceren en verwacht een gedetailleerde lijst van publicaties in uw laatste verslag tegen 1 mei 2014.”

Blijkbaar hebben nog andere onderzoekers een gelijkaardige brief ontvangen, want er kwamen in de sociale media meerdere reacties.

Dit citaat zegt niets over de kwaliteit van het betreffende onderzoek. Volgens onderzoekers en academici moedigt deze manier van werken ‘bad science’ aan. Publiceren wordt op die manier een doel op zich.

Het FWO reageerde, en stelde dat het enkel nagaat of het geld goed besteed wordt en daarom ook of er al dan niet voldoende gepubliceerd wordt.

Minister, hoe reageert u op deze handelwijze van het FWO? Onderschrijft u de bezorgdheid van de onderzoekers, dat deze methode vooral kwantiteit aanmoedigt in plaats van kwaliteit? Plant u hierover overleg met het FWO en de onderzoeksinstellingen?

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Mevrouw Deckx, het is inderdaad een belangrijk debat. Ik wil dit schetsen binnen de evaluatieprocedure van het FWO, alvorens iets meer in detail te gaan.

Ieder jaar kent het FWO, na een zeer strenge evaluatieprocedure, voor iets meer dan 20 miljoen euro nieuwe onderzoeksprojecten toe. De selectie van deze projecten gebeurt na een doorgedreven proces van interne en externe ‘peer review’ van de ingediende aanvragen. Dat wil zeggen dat nationaal of internationaal gerespecteerde collega-wetenschappers zich minutieus buigen over de ingediende aanvragen en op basis van hun wetenschappelijke expertise de te financieren aanvragen selecteren.

Het getuigt van goed beheer dat het FWO ook na de toekenning van deze projecten een nauwgezette monitoring van de gefinancierde projecten heeft opgebouwd. Zo worden deze projecten niet enkel aan een financiële audit onderworpen door een revisor en de diensten van het FWO, maar is er ook voorzien in een wetenschappelijke evaluatie. De meerwaarde van dit laatste ligt natuurlijk in het feit dat het hier niet gaat om een check door de FWO-administratie, maar dat opnieuw nationale of internationale experts zich buigen over de wetenschappelijke rapportering en de opvolging van de onderzoeksprojecten. Dus ook wat betreft de evaluatie van vorderings- en eindverslagen van FWO-projecten, zijn het onafhankelijke onderzoekers die instaan voor de finale beslissing of de gerapporteerde wetenschappelijke acties al dan niet voldoen met het oog op wat men initieel heeft toegekend.

Bij het evalueren wordt ook door de verschillende FWO-expertpanels gevraagd om de volgende evaluatiecriteria te gebruiken. Is de doelstelling van het project, zoals die was uitgeschreven in de projectomschrijving, bereikt? Zijn de resultaten van het onderzoek gepubliceerd in nationale en internationale ‘peer reviewed’ tijdschriften? Is het rapport opgesteld volgens de richtlijnen die door het FWO zijn opgesteld? Op basis van deze criteria worden alle verslagen geëvalueerd en komen de FWO-expertpanels tot een eindquoting. Ze kunnen het ‘goed’ vinden, waarbij er geen bijkomende opmerkingen nodig zijn; ‘goed maar’; ‘voorbehoud’; ‘onvoldoende’. In dat laatste geval zijn de gerapporteerde resultaten van het onderzoek onvoldoende. In dit geval wordt de rector van de hoofdonthaalinstelling hiervan op de hoogte gebracht.

Bij deze quoterings kunnen de FWO-expertpanels ook kort duiden welke verbeteringen ze in de toekomst wensen. Er is heel veel remediëring mogelijk. De meeste scores, zoals ‘goed maar’ of ‘voorbehoud’, bieden de kans om de rapportering te verbeteren. Deze manier van beoordelen toont aan dat het niet iets is als streepjes trekken. Het FWO-expertpanel bestaat uit wetenschappers die dit met de nodige expertise doen. Zij evalueren ook inhoudelijk. Het is belangrijk dat men niet zomaar evalueert op basis van het aantal publicaties.

De wetenschappers zelf zeggen dat ze deze werkwijze verkiezen. Ze vragen een beoordeling door ‘peers’, door andere wetenschappers. De relevante experts kijken verder dan enkel het tellen van publicaties, zij bekijken ook de inhoudelijke adviezen, de commentaren en de meerwaarde.

Naast die brief, die aanleiding heeft gegeven tot wat reacties in de sociale media, vertrekken er ook nog heel veel andere brieven, waarin naar andere zaken wordt verwezen. Zo moet men ook de vorderingsstaat van het doctoraatsonderzoek geven, en zijn er brieven over de samenwerking tussen de diverse projectpartners en over de internationale zichtbaarheid van het onderzoek. Het is dus zeker niet zo dat men alleen en vooral een publicatieaantal moet halen. Het FWO heeft me ook gezegd dat het die brief in de toekomst misschien wat beter in de context zal plaatsen. Als men alleen die brief ziet, dan zou men immers een verkeerde conclusie kunnen trekken.

Minister Smet en ikzelf hebben sowieso een afspraak gepland met een delegatie van de onderzoekers, om te luisteren naar hun bezorgdheden over dit onderwerp. Deze discussie moet natuurlijk ook worden gezien in het kader van het hele debat over de financiering van de universiteiten. Dat debat is begonnen met een evaluatieprocedure, die nu loopt en waarin

alle actoren hun suggesties en opmerkingen kunnen geven. Dat debat zal zeker niet afgelopen zijn. Ik denk dat alle elementen ter zake op tafel zullen komen.

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Minister, ik dank u voor uw uitgebreide antwoord. Ik ben blij dat u dit kunt nuanceren, dat het niet enkel en alleen over de kwantiteit gaat, zoals veel bekommerde jonge onderzoekers hebben aangegeven. U nuanceert dat duidelijk, en ik ben er ook zeer blij mee dat er overleg zal komen. Wordt zeker en vast vervolgd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■